

ΟΙ ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ

Εισήγηση στο 3ο Ιερατικό Συνέδριο τῆς 4ης Μαρτίου 2022 τῆς
Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος

ὑπὸ ἀρχ. Ἐφραίμ Γ. Τριανταφυλλοπούλου, Πρωτοσυγκέλλου τῆς
Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος

Σεβασμιώτατε, σεβαστοί μου Πατέρες,

Μέσα στὸ εὐκρατο τῆς Ἐκκλησίας κλίμα φιλοξενούμαστε καὶ παρηγορούμαστε. Γιατὶ ὅπου Ἐκκλησία, ἐκεῖ τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Ἡ θεία Χάρις μᾶς ἐκκλησιάζει στὴν ἀνθρώπινη φύση τοῦ Χριστοῦ κι ἐμεῖς χαιρόμαστε, αὐξανόμαστε ἐν Χριστῷ. Πόσο μᾶλλον συμβαίνει αὐτό, ὅταν ὁ Κύριος μᾶς ἔχει καλέσει στὴν ὑπερμέγιστη Ἱερωσύνη γιὰ νὰ προσεδρεύουμε καὶ νὰ ἀτενίζουμε μὲ ἐκπληξη ἐκεῖ ὅπου ἐπιθυμοῦν νὰ παρακύπτουν οἱ ἅγιοι ἄγγελοι.

Ὅλοι μας Πατέρες μου θυμόμαστε τὴν ἀνείπωτη χαρὰ ποὺ νιώσαμε ὅταν λάβαμε τὴν πρόσκληση ἀπὸ τὸν Κύριο, προσωπικὴ μάλιστα: "Γίνε ἱερέας μου. Δικός μου ἱερέας. Δικός Του ἱερέας".

Θυμόμαστε πῶς μᾶς παιδαγόγησε ἡ θεία Χάρις σὰν στοργικὴ μητέρα, γιὰ νὰ ἀφομοιώσουμε μέσα ἀπὸ δοκιμασίες ποικίλων βαθμῶν, σιγὰ σιγὰ τὸ χάρισμα τῆς κλήσεως. Πόλεμος καὶ εἰρήνη, χειμῶνας καὶ ἀνοιξη, κόπος καὶ ἀνάπαυση, μέχρις ὅτου ἦρθε γιὰ τὸν καθένα μας ἡ γενέθλια ἡμέρα τῆς χειροτονίας μας. Ἡ προσωπικὴ Πεντηκοστή μας. Γιὰ νὰ φανερωθεῖ ἀκόμη μιὰ φορὰ ἀνάμεσα στὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ, τὸ σημεῖο τῆς παρουσίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὸ ὁποῖο συγκροτώντας ὅλον τὸν θεσμό τῆς Ἐκκλησίας "ἱερέας τελειοῖ".

Διὰ τῶν χειρῶν τοῦ Ἐπισκόπου, κατῆλθε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ μᾶς ἔκαμε ἱερεῖς. Ντυθήκαμε τὴν Ἱερωσύνη τοῦ Χριστοῦ μέσῳ τῆς ὁποίας θαρροῦντες, μὲ ἀνδρεία πνευματικὴ καὶ ὄχι μὲ θρασύτητα, τολμᾶμε νὰ διατάζουμε κυριολεκτικὰ τὸν Θεό, -

ποιήσον!- καὶ Κεῖνος κἀνοντάς μας ὑπακοή, ἐξαποστέλλει τὸ Πανάγιον Πνεῦμα καὶ μεταβάλλει τὸ ψωμὶ καὶ τὸ κρασί σὲ Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ.

Ἀνείπωτο, ἀνερμήνευτο μυστήριον. Ὅπως ἀκριβῶς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐπισκίασε τὴν γαστέρα τῆς Παναγίας μας καὶ ἐκ τῶν σπλάχνων τῆς σαρκώθηκε ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἔτσι καὶ μέσα στὴν Ἐκκλησία, διὰ τῶν ἱερέων ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον συντελεῖται ἕνας διαρκὴς Εὐαγγελισμὸς: τὸ ψωμὶ καὶ τὸ κρασί, δηλ. ἡ συμπερίληψη ὅλης τῆς κτίσεως ποὺ μέρος τῆς εἶναι καὶ ὁ Ἄνθρωπος, μεταβάλλονται σὲ Σῶμα καὶ Αἷμα, τὰ ὅποια κατόπιν σαρκοῦνται μέσα μας καὶ καρποφοροῦν πολλαπλασιαζόμενα καὶ μεριζόμενα σὲ νομῆς χαρισμάτων ποὺ τρέφουν, αὐξάνουν, παρηγοροῦν, φωτίζουν ὅλους τοὺς ἀδελφούς, κληρικούς καὶ λαϊκούς. Γεννιέται ὁ Χριστὸς μέσα μας καὶ μεῖς γινόμαστε "ἔγγυοι" καὶ "θεοτόκοι" κατὰ χάριν, ὄντας ἁμαρτωλοὶ καὶ τρεπτοὶ ἀπὸ φυσικοῦ μας. Αὐτὸς εἶναι ἕνας ζωντανὸς Εὐαγγελισμὸς.

Προϋπόθεση νὰ τὰ ζεῖ αὐτὰ ἕνας ἱερέας, εἶναι νὰ καλλιεργεῖ πνεῦμα αὐτομεμψίας, ταπεινώσεως, αὐτοπροσφορᾶς καὶ αὐτοθυσίας, καθὼς καὶ μετανοίας, ὥστε μὲ χαρὰ κάθε φορὰ νὰ βυθιζόμεσθε στὴ θεία Εὐχαριστία, ἀφήνοντας χωρὸ στὸ Χριστό, παραδομένοι ὅσο εἶναι δυνατόν, ἐπιτρέποντάς Του νὰ μᾶς ζυμώσῃ, νὰ μᾶς πλάσῃ σὰν προζύμι, ἱκανὸ μετὰ, νὰ ζυμώσῃ τὰ τρία σάτα τῆς δημιουργίας.

Πολὺς ματωμένος ἀγώνας ἀπαιτεῖται γιὰτὶ ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος βρίσκεται θρονιασμένος ὀλοζώντανος μέσα μας καὶ παραφυλάει νὰ διαφεντέψῃ νοῦ, καρδιά, προσοχή, ψυχὴ καὶ σῶμα.

Γι' αὐτὸ καὶ ἡ θεία Χάρις βάζει τὴν προσοχὴ στὴν καρδιά μας. Προσέχουμε, σημαίνει νὰ ἔχουμε μιὰ διχοτόμο ἐμπιστοσύνης ἀνάμεσα σὲ μᾶς καὶ τὸν παλαιὸ ἄνθρωπο.

Ἀνήκουμε στὴν Ἐκκλησία, σημαίνει πὼς ὁ καλοπροαίρετος ἀγώνας μας πιάνει τόπο, ὅταν εἴμαστε ἐνωμένοι μὲ τὸν κανονικὸ Ἐπίσκοπον, τὴν Κεφαλὴ δηλαδὴ τῆς τοπικῆς

Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος τυπώνει τὸν Χριστό, ἀντὶ τοῦ Προσώπου Του, ὡς ἀντι-Πρόσωπόν Του μὲ τὴ χάρη τῆς Ἀρχιερωσύνης.

Τὸ πόσο σημαντικὸ εἶναι αὐτὸ φαίνεται καὶ στὰ κείμενα τοῦ ἁγίου Κυπριανοῦ Καρχηδόνας, ὁ ὁποῖος μᾶς λέει στὴν 66ῃ ἐπιστολῇ του: *et si quis sum episcopo non sit, in ecclesia non esse*. Παναπεῖ: Δὲν ζεῖς, δὲν στέκεις ἐκεῖ πού εἶναι ὁ ἐπίσκοπος, δὲν εἶσαι στὴν Ἐκκλησία. Καὶ ἐκτὸς Ἐκκλησίας δὲν ὑπάρχει σωτηρία, ἀλλὰ οὔτε ἡ Ἱερωσύνη λειτουργεῖ.

Βλέπετε Πατέρες μου, ὅτι ἀπὸ πολὺ νωρὶς ἡ Ἐκκλησία μας γνωρίζοντας καὶ ὑποφέροντας ἀπὸ τὶς φαυλεπίφραυλες τακτικὲς τῶν ζιζανίων, καθόρισε τὰ ὅρια τῆς πνευματικῆς κινήσεώς μας. Ὅλοι μαζί λοιπὸν ἐπὶ τὸ αὐτό, συναγμένοι ὑπὸ τὸν τοπικὸ ἐπίσκοπο καὶ πατέρα μας ὅπως ἀκριβῶς τὰ νοσῖα πέριξ τῆς ὄρνιθος.

"Ἄν ἡ καρδιὰ τοῦ ἐπισκόπου μου εἶναι βαριὰ μαζί μου, ἡ προσευχή μου δὲν ἀνεβαίνει στὸν οὐρανό", ἔλεγε ὁ ἅγιος Πορφύριος. Γιὰ τὸν ἱερέα, ὁ ἐπίσκοπός του εἶναι ὅπως ἀκριβῶς ἡ πρίζα στὸν τοῖχο γιὰ τὸ φῖς, νὰ τὸ ποῦμε πιὸ ἀπλᾶ. Διὰ τῆς μνημονεύσεως, διὰ τῆς **ἀκριβοῦς** μνημονεύσεως τοῦ ὀνόματος τοῦ κανονικοῦ Ἐπισκόπου, ἀποκτοῦν ὄντοτητα πνευματικὴ τὰ τελούμενα ἀπὸ ἐμᾶς. Ἄνευ τῆς μνημονεύσεως, τὰ πάντα εἶναι ἄκυρα, ἀνούσιες θεατρικὲς κινήσεις, τὸ ρεῦμα τῆς χάριτος διακόπτεται.

Μακάριοι οἱ ἱερεῖς ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἔλαβαν δάκρυα πολλὰ ἀπὸ τὸ Χριστό, καὶ μὲ τὰ καθαρτικὰ καὶ φωτιστικὰ αὐτὰ δάκρυα, οἱ ἴδιοι καθαρίστηκαν, φωτίστηκαν καὶ φωτίζονται καὶ καθαρίζονται συνεχῶς, αὐξάνονται ἐν Χριστῷ πλένοντας μὲ τὰ δάκρυά τους, εἴτε αὐτὰ φαίνονται, εἴτε ὄχι -ἀκόμη καλύτερα- τοὺς ἀδελφούς τους ἱερεῖς καὶ λαϊκούς. Μυραίνουν μὲ τὰ δάκρυα αὐτά, τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ ὃ ἐστὶν ἡ Ἐκκλησία.

Μακάριοι καὶ κεῖνοι οἱ ἐπίσκοποι οἱ ὁποῖοι μὲ τὰ καρδιακά τους δάκρυα καὶ τὶς πενθικὲς νυκτερινὲς νοερὲς κραυγὲς τους μυραίνουν τὶς ψυχὲς τῶν ἱερέων τους καὶ τοῦ ποιμνίου τους,

προσφέροντάς τους πρὸς ἐνταφιασμὸ μαζὶ μὲ τὸν Χριστὸ καὶ πρὸς συνανάσταση.

Ἦ ἐδῶ, σὲ αὐτὸ τὸ γεγονὸς θὰ βασιστοῦν οἱ διαπροσωπικὲς μας σχέσεις, ἢ πουθενὰ ἄλλοῦ.

Ἔτσι προκύπτει σὰν ἐσωτερικὴ ὑπαρξιακὴ ἀνάγκη, τὸ "ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας" κατὰ τὸ παράδειγμα Ἐκείνου ποὺ συνεχῶς μᾶς καλεῖ, ἀφήνοντας πέρα τοὺς διαπληκτισμοὺς γιὰ τὶς πρωτοκαθεδρίες καὶ τοὺς ἀνταγωνισμοὺς.

Ἔτσι καταδύεται κανεὶς στὸν ἄπειρο κόσμο, τὸν ἀτελεύτητο, τὸν φωτεινὸ καὶ χαριτωμένο κόσμο τῆς προσευχῆς, εἰδικότερα ἐκείνης ποὺ ἀπὸ τὸ βάθος τῆς καρδιᾶς, σὰν σεισμὸς πολλῶν Ρίχτερ, συγκλονίζει τὴν ὑπαρξη, σοῦ ἀνοίγει τὰ μάτια καὶ βλέπεις τὸν ἑαυτὸ σου, τὴ φοβερὴ ἀκαθαρσία τῆς καρδιᾶς σου. Ἡ προσευχὴ τραντάζει τὴ σφηκοφωλιὰ καὶ ὑποφέρει ἀπὸ τὰ δαγκώματα τῶν παθῶν καὶ τῶν λογισμῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἴδια αὐτὴ προσευχὴ, ἀφοῦ καλὰ καλὰ ταπεινωθεῖς, σκουπίζει καὶ ἀπομακρύνει ὅλη τὴ σαβούρα καί, βλέποντας Θεοῦ πρόσωπο γίνεσαι σκεῦος Του εὐκαιρο γιὰ διακονία τοῦ κάθε πλησίον.

Διαδικασία ποὺ πάντα ἀρχίζει καὶ ποτὲ δὲν τελειώνει. Συνέχεια γινόμαστε καὶ ξαναγινόμαστε αὐτὸ ποὺ εἴμαστε. Ἰερεῖς Του. Διαδικασία ἀτέλεστη.

Πνευματικὰ χρεωκοπεῖς, σοῦ λέει ἡ προσευχὴ, ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμή σοῦ δίνει καὶ ἓνα λάκτισμα νὰ συνεχίσεις ὀλόφρεσκος καὶ ὀρεξᾶτος!

Ἔτσι οἱ διαπροσωπικὲς μας σχέσεις γίνονται καρδιακὲς καὶ εὐλογημένες. Νὰ τὸ ποῦμε λίγο παράξενα; Ἡ ζωὴ μας ὡς ἱερέων βρίσκεται πάνω στὴ διασταύρωση τοῦ διοικητικοῦ **κάπου** μὲ τὸ τριαδικὸ **καθώς**. Δηλαδή τόπος διακονίας καὶ τριαδικὸς τρόπος ὑπαρξης συμπλέκονται καὶ ἀλληλοπεριχωροῦνται ὅπως λέμε θεολογικά. Συνερχόμαστε ὅλοι ἐπὶ τὸ αὐτό.

Στὴ ζωὴ τῆς Ἁγίας Τριάδος εἶναι ἀδιανόητο ἄλλα νὰ θέλει ὁ Πατὴρ, ἄλλα ὁ Υἱὸς καὶ ἄλλα τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Πάντοτε τὰ τρία πρόσωπα ἔχουν ἓνα θέλημα, μία βούληση. Ἔχουν ἓνα θέλημα

χωρίς να διανοούμαστε ότι διαφωνούν μεταξύ τους, ή ότι λένε τή γνώμη τους. Αποτελούν ξεχωριστά πρόσωπα, αλλά ό,τι πράττουν από συμφώνου πράττουν. Ο Υιός έχει τὸ δικό Του ἔργο, ἀλλὰ εἶναι πάντοτε σύμφωνοι ὁ Πατήρ καὶ ὁ Υἱός γιὰ τὸ ἔργο ποὺ κάνει ὁ Υἱός., ὁ ὁποῖος ἔρχεται καὶ γίνεται ἄνθρωπος γιὰ νὰ σωθεῖ ὁ κόσμος. Τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἔχει τὸ δικό Του ἔργο, ὁ Πατήρ δὲν κάνει τὸ ἔργο τοῦ Υἱοῦ. Καὶ τὰ τρία πρόσωπα ὁμως συμφωνοῦν.

Σήμερα εἶναι μιὰ ἐποχὴ ἐκβαρβαρισμοῦ νοοτροπιῶν καὶ ἐκπτώσης ἀξιῶν σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα ἀτομικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς. Εὐνοεῖται καὶ προμοδοτεῖται ἡ ζωὴ τῶν αἰσθήσεων, ὁ νοσηρὸς συναισθηματισμὸς τονίζεται ὡς κάτι καλὸ καὶ ὑγιές, ἐπιπλέον δὲ ὑπάρχει ἡ ἀποψη ὅτι ἂν ὁ καθένας σηκωθεῖ καὶ λείει καὶ κάνει ὅ,τι θέλει -ἀρκεῖ νὰ εἶναι ἡ γνώμη του αὐτῆ- εἶναι ἐλεύθερος.

Αὐτὸ εἶναι ξιππασμένος δικαιοματισμὸς, δὲν εἶναι ἐλευθερία. Ἡ ἐλευθερία πάει μαζὶ μὲ τὴν εὐθύνη. Ὁ ἀληθινὰ ἐλεύθερος εἶναι καὶ ὑπεύθυνος. Ἀπὸ τὴν ἀνάληψη τῆς εὐθύνης σου μάλιστα, δείχνεις ἂν εἶσαι ὄντως ἐλεύθερος.

Γι' αὐτὸ καὶ οἱ ἅγιοί μας ποὺ νοστιμίζουν, ποὺ ἀλατίζουν τὴ ζωὴ μας ἔλεγαν ὅτι γιὰ τὰ δεινὰ τῆς ἀνθρωπότητος ὀλόκληρης ὑπεύθυνοι ἦταν οἱ ἴδιοι. Αναλάμβαναν τὴ βαρύτερη εὐθύνη γιὰ τὰ βάσανα ὅλων τῶν ἀνθρώπων ὡς ἄλλοι Χριστοὶ μὲ τὴ χάρη Του καὶ πλάταινε τόσο πολὺ ἡ καρδιά τους ποὺ τοὺς χωροῦσε καὶ τοὺς στέγαζε ὅλους.

Αὐτὸ γινόταν πνευματικὰ μὲ τὴ χάρη τοῦ Χριστοῦ, ὄχι ψυχολογικά, διότι θὰ εἶχαν διαλυθεῖ. Ναὶ μὲν καὶ ψυχοσωματικὰ ὑπέφεραν καὶ ταλαιπωροῦνταν ἀκούγοντας, βλέποντας, συμμετέχοντας στὰ βάσανα τοῦ πλησίον, ὁμως ἡ ἀνάληψη τῆς εὐθύνης ἦταν ἓνα πνευματικῆς τάξης γεγονός.

Στοὺς ἀντίποδες, ἡ κακὴ νοοτροπία τοῦ δικαιοματισμοῦ, ἡ ἐντελῶς κοσμικὴ ποὺ προαναφέραμε, ἐπηρεάζει καὶ μᾶς τοὺς ἱερεῖς. Συχνὰ ξεχνᾶμε ὅτι διακονοῦμε τὸ Χριστό, καὶ ἐξαντλούμαστε σὲ ἓνα προσωποπαγὲς νοσηρὸ συναισθηματικὸ

ἔργο, διανθισμένο μὲ πλούσια ἐξωτερικὴ δράση. Ταυτίζουμε τὸ πρόσωπό μας μὲ τὸ κοινωνικό μας προσωπεῖο καὶ τὸ χάνουμε. Νιώθουμε συνεχῶς νὰ ἀπειλεῖται τὸ ἔργο μας καὶ ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο καὶ ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς καὶ συλλειτουργούς μας ἱερεῖς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ λαϊκούς, κάποιοι ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἔχοντας ὑγιὲς πνευματικὸ αἰσθητήριον ἀντιδρῶν καὶ ἀπομακρύνονται ἀπὸ κοντά μας. Πάντως καλύτεροι πρὸς ἡμᾶς καὶ πιὸ ἀληθινοὶ εἶναι αὐτοὶ ἀπὸ ὅ,τι εἶναι οἱ ἀυλοκόλακες. Ἡ ἀλληλοκολακεία ἰσοδυναμεῖ μὲ "ἀλληλοκόπρισμα", μού ἔλεγε κάποτε ἡ γερόντισσα Σωφρονία. Ἐννοεῖται πῶς ἡ κολακεία διαφέρει οὐσιαστικὰ ἀπὸ τὸ δίκαιο ἔπαινο.

Ἀκολουθοῦμε λοιπὸν μιὰ τριπλῆ ἀμυντικὴ τακτικὴ ποὺ διαστρέφει τὴν πνευματικὴ μας ζωὴ καὶ χαλάει τὶς διαπροσωπικὲς μας σχέσεις.

1) Ἀμυνόμαστε ἀπέναντι στὸν ἐπίσκοπο. Νιώθουμε συνεχῶς νὰ ἐλεγχόμαστε. Γεμίζουμε καχυποψία καὶ ἀκολουθοῦμε ὑποκριτικὸ τρόπο συμπεριφορᾶς κατὰ τὸ "χέρι ποὺ δὲ μπορεῖς νὰ δαγκώσεις, φίλησέ το". Φτάνουμε νὰ αἰσθανόμαστε, ὑπερ-Ὁρθόδοξοι ἡμεῖς, αὐτὸ ποὺ ἔλεγε ὁ Ζὰν Πῶλ Σάρτρ: "ὁ ἄλλος εἶναι ἡ κόλασή μου", ἐνῶ θὰ ἔπρεπε στὸ πρόσωπο τοῦ πλησίον νὰ βλέπω τὸν ἀναστημένο Χριστό. Ἀντὶ τὴν σχέσιν μὲ τὸν ἐπίσκοπο νὰ εἶναι σχέση παιδιοῦ πρὸς πατέρα καὶ ἀδελφοῦ πρὸς ἀδελφόν, γίνεται σχέση δουλικῆς ὑποταγῆς καὶ ζηλόφθονης ἀντιπαλότητος, ὑποκρυπτόμενης ἢ μὴ, πρᾶγμα ποὺ μετατρέπει τὶς καθ' ἡμέραν σχέσεις σὲ ἓνα νοσηρὸ, ἀγχωτικὸ δοῦναι καὶ λαβεῖν. Ἀρρωσταίνουμε.

2) Ἄμυνα ἀπέναντι στοὺς ἀδελφούς καὶ συλλειτουργούς ἱερεῖς. Ποιὸς κάνει τὸ πιὸ καλὸ καὶ πιὸ πολὺ ἔργο; Ποιὸς ἔχει τὰ πιὸ πολλὰ πνευματικὰ τέκνα; Μήπως παρατηροῦνται διαρροὲς πνευματικῶν τέκνων καὶ πρὸς ποιόν; Ποῦ πηγαίνουν οἱ "δικοί" μου; Ποιὸς ἱερέας εἶπε καὶ τί γιὰ μᾶς; Γιατί καὶ ἡ ἄλλη ἐνορία νὰ παρουσιάζει κίνηση; Καλὰ δὲν εἴμασταν ἐδῶ μονοπωλώντας τὸ πνευματικὸ ἔργο μέχρις ὅτου ἐμφανίστηκε ὁ Χ κληρικός; Καὶ ὄχι μόνο μέχρις ἐδῶ, ἀλλὰ περνᾶμε καὶ στὴν κατασυκοφάντησιν τοῦ θεωρουμένου ὡς "ἀντιπάλου" -κατὰ τὰ

ἄλλα- ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἱερέως, τοῦ ἐπισκόπου ἢ καὶ λαϊκῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Τί πάει νὰ πεῖ δικοί σου καὶ ξένοι; Τί πάει νὰ πεῖ "τὸ ἔργο μου"; Ἀνυπόστατες φαντασιώσεις. Ὅτι παίρω μαζί μου στὸν τάφο, αὐτὸ εἶναι δικό μου.

Ἔτσι δὲ μπορεῖς νὰ εἰρηνεύσεις, οὔτε κάνοντας τὰ "σωστά", οὔτε "μετανοώντας" γιὰ τὰ λάθη. Σάμπως, ἄρρωστα νὰ ἀμαρτάνουμε καὶ ἄρρωστα νὰ μετανοοῦμε, ὅπως χαρακτηριστικὰ ἔλεγε ἕνας ἁγιασμένος πνευματικός. Δύσκολη κατάσταση. Τί νὰ συμβαίνει; Γιατί δὲ χαιρόμαστε τὴ διακονία μας; Ὑπάρχει τίποτε ὠραιότερο καὶ ὑψηλότερο στὸν κόσμος;

Ὑπάρχει στὸ βάθος τῆς καρδιάς μας θρονιασμένος, μὲ ἐξουσία καὶ ἀκαμψία ἐνὸς ἀδριάντα, ὁ ἑαυτούλης μας. Εἶναι ἀγαλματάκι, εἰδωλάκι καὶ τοῦ ἀποτίουμε φόρο τιμῆς ἀπὸ φυλακῆς πρωίας μέχρι νυκτός. Δὲν ὑπάρχει μέρος νὰ χωρέσει ὁ Χριστός. Τὸν καταδιώκει ἡ ψεύτικη εἰκόνα τῆς νομιζόμενης "ἀγιότητας" μας. Τῆς πλανημένης αὐτῆς κεντρικῆς ιδέας ποὺ διαφεντεύει μέσα μας προκαλώντας μας ἴσως κάποια "ἀνθοφορία" ὁμορφῶν συναισθημάτων, ποὺ ὅμως φυλλορροοῦν καὶ δὲ δένουν καρπὸ, γιατί λείπει τὸ ἐν οὗ ἐστὶ χρεῖα. Αὐτὴ ἡ συναισθηματικὴ χαρὰ ποὺ μᾶς διακατέχει λόγῳ τοῦ κόμπλεξ ὑπεροχῆς εἶναι ἀπὸ τὴ φύση τῆς εὐμετάβλητη, εὐθραυστη καὶ γρήγορα μεταπίπτει σὲ συναισθηματικὴ ἀπογοήτευση καὶ κόμπλεξ μειονεξίας, τὰ ὁποῖα δηλητηριάζουν τὴν ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα. Πῶς νὰ ἀνοίξει αὐτὴ ἡ ταλαίπωρη καὶ ἀπελπισμένη καρδιά, καὶ νὰ χωρέσει τὸν πλησίον; Καὶ ὄχι μόνο, ἀλλὰ νὰ μπεῖ μέσα στὸν τάφο τοῦ πλησίον καὶ μαζί μὲ τὸ Χριστὸ νὰ ἀναστήσει τὸν πλησίον, ὅταν καὶ μεῖς οἱ ἱερεῖς εἴμαστε κινούμενοι τάφοι, ἀντὶ ἔμψυχοι ναοί, ἐκτυπώματα, ἐκμαγεῖα τῆς θείας Χάριτος; Πῶς νὰ συγχωρεθοῦμε -μέρες ποὺ εἶναι κιόλας- Πατέρες μου καὶ νὰ βρεῖ ἀνάπαυση ὁ καημός μας; Πῶς νὰ συναντηθοῦμε καὶ νὰ βαδίσουμε μὲ τὰ σανδάλια τῆς Χάριτος, πάνω στὴ Χώρα τῶν Ζώντων, συν-χωρούμενοι; Πῶς νὰ νιώσουμε, ἔστω καὶ γιὰ λίγο, τὴν πνευματικὴν χαρὰ, ποὺ εἶναι μόνιμη, ἄδυτη, φωτεινὴ, διαφανὴς καὶ παραμυθητικὴ;

Παρά ταῦτα, μένουμε μόνο στο ἐπίπεδο μιᾶς διανοητικῆς ἀναζήτησης καὶ συζήτησης καὶ χωρὶς νὰ ἀνακρούσουμε πρῦμναν, νὰ ἀλλάξουμε τακτικὴ με φάρμακο τὴν ταπείνωση, ἀκολουθοῦμε ἀμυντικὴ καὶ ἐνοχικὴ συμπεριφορὰ καὶ

3) πρὸς τοὺς Λαϊκοὺς, τοὺς γονεῖς μας καὶ τ' ἀδέλφια μας ἐνδεχομένως, τοὺς συγγενεῖς, τὴν πρεσβυτέρα μας καὶ τὰ παιδιά μας καὶ τὰ πνευματικά μας τέκνα.

Στὸν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ δίπλα, οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι αἰσθάνονται εὐρυχωρία, ὄχι στενοχωρία. Τί ἔλεγε κάποτε ἓνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους πνευματικούς τοῦ 20οῦ αἰῶνος, ὁ π. Ἐπιφάνιος Θεοδωρόπουλος; "Κανέναν δὲν κρατῶ, κανέναν δὲ διώχνω, ὅποιος θέλει ἔρχεται, μένει ἢ φεύγει. Δὲν δημιουργῶ ὄπαδους ἢ ἀκολουθούς".

Ἐμεῖς τί κάνουμε; Α/παιτοῦμε, ἂν δὲν ἐ/παιτοῦμε κιόλας, μέσα στὰ πλαίσια τῆς σὲ μεγάλο βαθμὸ ἀποτυχημένης ποιμαντικῆς μας τακτικῆς νὰ ἡγούμεθα φανατικῶν clubs (κλουβὶ πάει νὰ πεῖ, ἀπὸ τὸν ἀρχαῖο "κλωβό"), σεσωσμένων τάχατες, γύρω ἀπὸ τὸ πρόσωπό μας, ὅσο κι ἂν μᾶς ἐνοχλεῖ αὐτὴ ἡ διαπίστωση, ἃς κάνουμε, φορές, πῶς δὲν μᾶς ἐνοχλεῖ. Ἄς ψάξουμε τὸ θέμα κι ἃς τὸ συζητήσουμε μὲ τὸν Ἐπίσκοπο.

Καταφεύγουμε δυστυχῶς στὸ τουπέ καὶ στὴν πόζα, γιατί δὲν ὑπάρχει τίποτε ἄλλο μέσα μας παρὰ κενό, πλήξη, ἀνία. Πῶς νὰ μεταδώσω ὕστερα φῶς στοὺς γύρω μου; Κι ἀνησυχῶ γιατί φεύγουν καὶ θέλω νὰ εἶμαι καὶ σοβαρός; Μὲ τὴν διάσταση δόγματος - ἡθους, πιστευτέων καὶ πρακτέων ποὺ μὲ διακρίνει δὲν εἶναι ἀπὸ Θεοῦ εὐεργέτημα τὸ ὅτι ἀπομακρύνονται ψυχὲς ἀπὸ μένα; Δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναπαυτῶ ποὺ φεύγουν ἀπὸ μένα καὶ μάλιστα νὰ χαρῶ γιὰ τὸ ὅτι μᾶλλον ἀναπαύονται φεύγοντας ἀπὸ μένα; Δὲν εἶναι εὐκαιρία νὰ ἀνασκουμπωθῶ γιὰ δουλειὰ βάθους στὸν ἑαυτό μου; Γιατί νὰ φερθῶ ἀμυντικά, νὰ ἀπωθήσω τὸ γεγονός καὶ νὰ τὸ λησμονήσω εἰκονικά -ἐνῶ εἶναι ὑπόδειξη τοῦ Θεοῦ πρὸς ἐμένα- καὶ ἐντελῶς ἀνώριμα καὶ μὲ παιδιάστικο τρόπο νὰ ἀρχίσω νὰ ἐξαπολύω μύδρους ἀπειλώντας μὲ τὴν αἰώνια κόλαση ὅσους ξεμακραίνουν ἀπὸ τὸ πετραχήλι μου καὶ

ὄχι μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅταν μοῦ ζητήσουν εὐλογία δὲν τοὺς τὴ δίνω κιόλας;

Ἀντιθέτως, ἂν μὲ ὑπομονὴ καθίσω καὶ σκαλίσω λίγο ἐπίμονα καὶ μὲ ἔντιμη διάθεση τὴν καρδιά μου, χωρὶς διάθεση ὠραιοποιήσεως τῶν ὅποιων καταστάσεων μὲ ἀπασχολοῦν, μὲ κείνο τὸ μεράκι ποὺ παλιότερα ἢ νοικοκυρὰ σκάλιζε τὴ χόβολη γιὰ νὰ ζεσταθεῖ τὸ φαγητό, ἡ θεία Χάρις θὰ μὲ βοηθήσει νὰ κατανοήσω τὸ ἐσωτερικό μου κενό, καὶ θὰ καταλάβω ποιὸς εἶναι ὁ πραγματικὸς ἐχθρὸς, ποὺ δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ μένα τὸν ἴδιο.

Οὔτε ὁ ἐπίσκοπος μὲ ἐχθρεύεται, οὔτε οἱ ἱερεῖς, οὔτε οἱ λαϊκοί, οὔτε κανεὶς ἄλλος. Ὑπεύθυνος γιὰ ἐκεῖ ποὺ φτάσανε οἱ διαπροσωπικὲς μου σχέσεις καὶ γιὰ τὶς ἀποτυχίες μου ἐν γένει, εἶμαι ἐγώ, ἐγώ, ἐγώ.

Ἐδῶ "πιάνω πάτο" ποὺ λέμε, στὰ ἔγκατα τοῦ ἑαυτοῦ μου, καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ μιὰν εὐλογημένη προσγείωση.

Ὅταν χρονίσει αὐτὴ ἡ εὐλογημένη κατάσταση, συναντοῦμε τοὺς Πατέρες μας, παλαιότερους καὶ νέους. Ἡ διαρκὴς αὐτὴ προσγείωση, ἡ ὁποία λειτουργεῖ σὰν βηματισμὸς προσεκτικὸς καὶ ἀφιξη στοὺς χλοερούς λειμῶνες τῆς πολυπόθητης διαρκοῦς μετανοίας, δὲν ἀφήνει περιθώρια γιὰ τὶς πνευματικὲς ψευδαισθήσεις ποὺ προαναφέραμε. Γιατὶ εἶναι ἐπικίνδυνο νὰ κηρύττεις τὰ θεῖα στοὺς ἄλλους ἂν δὲν ἔχεις πρωτίστως ρυθμίσει τὰ τοῦ οἴκου σου.

Τὸ κλίμα ποὺ φαίνεται σήμερα νὰ ὑπάρχει σὲ πολυάριθμες οἰκογένειες ἱερέων σὲ ἐνορίες, ἀλλὰ καὶ σὲ ἀδελφοὺς ἱερεῖς καὶ μοναχοὺς ποὺ ἀσκοῦνται σὲ κοινόβια, ἀπηχεῖ πολλὴ νοσηρότητα. Ἐκκοσμίκευση, διαμάχες συντηρητικῶν-νεωτεριστῶν, ἀτμόσφαιρα ὁμαδοποίησης, "ποδοσφαιροποίηση" τῆς πνευματικῆς ζωῆς, φανατισμὸς, ἀδιάκριτη αὐστηρότητα ἀλλὰ καὶ ἐπιείκεια ἀπὸ ἀνθρωπαρέσκεια, προσκολλησεις ἐπικίνδυνες, θαυματοθηρία, σημειολαγνεία, αἰρετικὰ κηρύγματα κλπ.

Αίτια τῆς κακοδαιμονίας μας εἶναι ὅτι δὲν ταπεινωθήκαμε, δὲ σκύψαμε μέσα μας, δὲ δρᾶσαμε μὲ περίσκεψη καὶ μὲ πνεῦμα ἀλληλομαθητείας. Ἔχουμε νὰ διδαχτοῦμε πολλὰ ἀπὸ τοὺς γύρω μας ἀνθρώπους κληρικούς ἢ μὴ. Νὰ μὴν ἀπελπιζόμαστε γιατί ὅλην αὐτὴ τὴ σύγχυση καὶ τὸ μπέρδεμα κριτηρίων ὁ Χριστὸς τὴν ἐπιτρέπει γιὰ νὰ βγεῖ καλὸ. Γιὰ νὰ μάθουμε νὰ συνεργαζόμαστε ἕως ὅτου ἄνετα νὰ νίπτουμε ὁ ἓνας τὰ πόδια τοῦ ἄλλου.

Τὸν Ἰούνιο τοῦ 2004 βρισκόμουν στὸ Παρίσι. Σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς ἐπισκέψεις μου σὲ κεντρικὰ βιβλιοπωλεῖα τὸ βλέμμα μου ἔψαχνε τὸ θεολογικὸ ράφι καὶ ἔπεσε πάνω σὲ ἕναν τίτλο ποὺ κέντρισε τὸ ἐνδιαφέρον μου: "Ἡ τρελλὴ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ", βιβλίο τοῦ διακεκριμένου ρώσου θεολόγου Παύλου Εὐδοκίμωφ. Τώρα ἔχει μεταφραστεῖ καὶ στὰ ἑλληνικά. Ἐπιστρέφοντας στὸ δωμάτιό μου, ξεκίνησα τὴν ἀνάγνωση μὲ πολὺ ἐνδιαφέρον γιὰ νὰ τελειώσω πολὺ μετὰ τὰ μεσάνυχτα τὴν ἀνάγνωσή του. Σὲ κάποια σελίδα του ἀναφερόταν ὁ Μέγας Ἀντώνιος, ὁ ὁποῖος ἔλεγε τί; "Ἡ κόλαση εἶναι μόνο γιὰ μένα καὶ γιὰ κανέναν ἄλλον πάνω στὴ γῆ". Τί ἔχουν νὰ ποῦν ὁ εὐσεβισμὸς μας καὶ ἡ προτεστανίζουσα ἠθική μας; Ἡ κόλαση λοιπὸν εἶναι μόνο γιὰ μένα καὶ γιὰ ἄλλον κανέναν. Ἄρα εἶμαι ὁ ἔσχατος πάνω στὴ γῆ. Ἄρα βλέπουμε ἐδῶ μιὰ ἐσχατολογία σαρκωμένη στὸ πρόσωπο τοῦ ἀγίου μας. Ἀφοῦ ἡ κόλαση εἶναι μόνο γιὰ μένα πῶς νὰ τὴν κάνω θέμα κηρύγματος ἢ διαλόγου; Δὲν ἀφορᾷ σὲ κανέναν ἄλλον. Ὁ διάλογος προϋποθέτει ἕναν τουλάχιστον συνομιλητὴ ἐνδιαφερόμενο γιὰ τὸ θέμα. Τὸ κήρυγμα ἕναν τουλάχιστον ἀκροατὴ ποὺ νὰ τὸν ἀφορᾷ. Ἄρα ἡ κόλαση δὲ μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀντικείμενο διαλόγου ἢ κηρύγματος στὴν καρδιὰ τοῦ ἀγίου Ἀντωνίου.

Ἀφοῦ ὅμως ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι εἶμαι ἔσχατος πάντων, κάτω ἀπὸ ὅλους, ἐγὼ σὰν παπᾶς πῶς ἀνοήτως μιλάω στοὺς καλύτερούς μου (ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καλύτεροί μου εἶναι, εἶπε μόλις ὁ Μέγας Ἀντώνιος, ἂν καὶ μέγας ἐκεῖνος) ἀπειλώντας τοὺς μὲ τὴν κόλαση ποὺ τοὺς περιμένει; Δὲν εἶμαι ἔξω φρενῶν;

Νά, γιατί μιλώντας για την κόλαση και τὸ φόβο της στοὺς πιστοὺς, αὐτοὶ ὄχι μόνο δὲν καλυτερεύουν, ἀλλὰ ἀντιδρῶν καὶ χειροτερεύουν. Χειροτερεύουν μαζί καὶ οἱ σχέσεις μας.

Ὅσοι εἶχαμε τὴν εὐλογία νὰ γνωρίσουμε ἁγίους ἀνθρώπους, ποτὲ δὲν ἀκούσαμε ἀπὸ τὰ χεῖλη τους κηρύγματα περὶ κολάσεως, ἂν καὶ οἱ ἴδιοι εἶχαν φοβερὴ ἐμπειρία ἀπὸ τὴν κόλαση τοῦ ἑαυτοῦ τους καὶ τῶν δαιμόνων. Πάντοτε μιλοῦσαν γιὰ τὴ χαρὰ τοῦ Χριστοῦ, γιὰ τὸ Φῶς Του, γιὰ τὸν πόλεμο τῶν λογισμῶν καὶ τὴν ἀντιμετώπισή τους διὰ τῆς προσευχῆς καὶ ἂν τυχὸν μιλοῦσαν γιὰ τὸ ἐνδεχόμενο τοῦ αἰωνίου κολασμοῦ μας ἀπὸ ὑπαιτιότητα τοῦ ἑαυτοῦ μας τὸ ἔκαναν μὲ τόση δεξιότητα καὶ ἀπαλότητα πὺ μόνον δάκρυα κατανύξεως μᾶς ἔφερναν στὰ μάτια.

Ἔτσι οἱ ἅγιοι θεραπεύουν μὲ τὸ ἄγγιγμα τοῦ λόγου τους, μὲ τὸ βλέμμα τους, μὲ τὴν ὄλη συναναστροφή τους, μὲ τὸ χιούμορ ἐπίσης πὺ πρέπει πολὺ νὰ προσεχθεῖ, μὲ τὴν ἔκδηλη χαρὰ πὺ ἀποπνέει ἢ παρουσία τους. Δὲν τυραννοῦν, δὲν ταλαιπωροῦν, δὲν θεατριζοῦν, δὲν καταδικάζουν, δὲν σμπαραλιάζουν. Ἐμεῖς; Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἅγιος Πορφύριος ἔψεγε συχνὰ καὶ καλότροπα πολλοὺς ἱερεῖς λέγοντάς τους ὅτι ὑποφέρουν ἀπὸ ἀφόρητο διδακτισμὸ καὶ βλάπτουν τοὺς πιστοὺς.

Βλέπει κάποιον ὁ ἅγιος νὰ ἁμαρτάνει καὶ σκέπτεται: δὲν ἔχει τὴ χάρη Σου ὁ ἀδελφός μου Κύριε, τὴν ὁποία ἔχω ἐγώ, γι' αὐτὸ παθαίνει ζημιὰ ὁ καημένος. Ἄν εἶχε τὴ χάρη Σου καλύτερός μου θὰ ἦταν γιατί καὶ γὰ τὴν ἔχω ἀλλὰ δὲν τὴν ἐκτιμῶ. Ἄν καὶ γὰ δὲν εἶχα τὴ χάρη Σου πολὺ χειρότερός του θὰ ἦμουν. Βάζει δηλαδή ὁ ἅγιος ἄνθρωπος τὸν ἑαυτοῦ τοῦ ὑποκάτω κάθε ἁμαρτάνοντος πλησίον. Αὐτὸ τὸ βίωμα εἶναι ἢ συνέχεια αὐτοῦ πὺ ἔλεγε ὁ Μέγας Ἀντώνιος προηγουμένως.

Ἐμεῖς προχωρᾶμε ἐντελῶς ἀνάποδα: ὅλοι κακοὶ στραβοὶ κι ἀνάποδοι καὶ μεῖς καλοί. Ἡ μὲ πολὺν κόπο ταπείνωση μέσα στὴν Ἐκκλησία δηλαδή, εἶναι τὸ φάρμακο γιὰ νὰ ὁμορφύνουν οἱ σχέσεις μας. Ὅπου ὑπάρχει αἴσθηση ὑπεροχῆς κακῶς ἐννοούμενη φυγαδεύεται ἢ ἡρεμία διότι ἢ δυσωδία τῆς

φιλαυτίας καὶ ἡ αἰθαλομίχλη τῆς ἔπαρσης ἐμποδίζουν τὸ Ἅγιο Πνεῦμα.

Εἶμαι ἀδικαιολόγητα αὐστηρὸς πρὸς τοὺς ἄλλους ὅταν εἶμαι ἐπιεικῆς -ἐπίσης ἀδικαιολόγητα- στὸν ἑαυτό μου. Τί γίνεται λοιπόν, ὅταν παραεῖμαι αὐστηρὸς εἰδικὰ μὲ τις σαρκικὲς πτώσεις τῶν πιστῶν; Μήπως κρύβω δικό μου ἀδικαιολόγητο πάθος; Δὲν μᾶς προβληματίζει ἡ ἄκρα ἐπιείκεια τῶν ἁγίων μας σὲ τέτοια θέματα, ἐπιείκεια μάλιστα ποὺ ἀλλοιώνει μὲ θεῖο τρόπο πολλοὺς βαρέως ἁμαρτάνοντες; Γιατί ἡ δική μου αὐστηρότητα δὲ φέρνει ἀποτέλεσμα; Μήπως στοχεύει στὸ νὰ ξεχνᾶω τὸ ὅτι εἶμαι ἐπιεικῆς στὸν ἑαυτό μου; Μὰ δὲν μὲ ἀγαπάει καὶ δὲν τὸν ἀγαπάει τὸν πλησίον ὁ Χριστὸς ἐπειδὴ τὸν λυπᾶται γιὰ τις πτώσεις του ἢ τὸν συμπαθεῖ γιὰ τις ἀρετὲς του. Τὸ γεγονός καὶ μόνο ὅτι εἴμαστε ἄνθρωποι. Τὸν ἔκανε νὰ λάβει σάρκα καὶ νὰ μᾶς ἀγαπήσει μέχρι θανάτου.

Ἀκόμη καὶ τὸ καλύτερο καὶ ἐξωτερικῶς ἄμεμπτο ἔργο νὰ προσφέρω, τὸ πετάω στὰ πόδια τοῦ Χριστοῦ. Ἐκεῖνος γνωρίζει τὴν προαίρεση, τὰ κίνητρά μου. Καὶ καλὸν εἶναι νὰ ἀναγνωρίζω ὅτι καὶ τὸ καλὸ μου ἔργο ἔχει καὶ λίγη πρόσμειξη κενοδοξίας. Τότε τὸ παραβλέπει ὁ Κύριος. Συχνὰ μὲ προβληματίζει ἡ σοκαριστικὰ ὀρθόδοξη ἄποψη τοῦ Pierre Daco: "Θὰ ντρεπόμασταν γιὰ τις καλύτερες πράξεις μας, ἂν γνωρίζαμε τὰ βαθύτερα κίνητρά μας". Ἀλλὰ γνωρίζει ὁ Θεός.

Μέσα σὲ μιὰ τέτοια κακότητα ζώντας, δημιουργοῦμε πολὺπλοκες συμπλεγματικὲς καταστάσεις. Μοῦ ἔτυχε κάποτε νὰ ἀκούσω σὲ μία Μητρόπολη ὅτι ἓνας ἱερέας δὲν ἔμπαινε στὸ ναὸ καθόλου ὅταν ἦταν παρῶν ὁ συνεφημέριός του. Γι' αὐτὸ χαίρομαι Σεβασμιώτατε καὶ Πατέρες μου ποὺ στὴ Μητρόπολή μας μοῦ ἔχει δοθεῖ ἡ γεύση μιᾶς μεγάλης οικογένειας. Πολλοὺς δὲν σᾶς γνωρίζω, ἀλλὰ ὁ Χριστὸς μᾶς γνωρίζει μεταξύ μας ἀγνώστως προτοῦ γνωριστοῦμε καὶ τυπικά. Καὶ ἄλλους Πατέρες ποὺ γνώρισα κατενθουσιάστηκα. Καὶ σεῖς λοιπόν νὰ συγχωρέσετε σὲ μένα τις πολλὲς ἀδυναμίες καὶ νὰ μὲ εὐχεσθε νὰ σᾶς διακονῶ ὅπως πρέπει μὲ τις εὐλογίες τοῦ Πατρὸς καὶ Ἐπισκόπου μας.

Θὰ κλείσω τὴν παρούσα εἰσήγηση μὲ δύο ἱστορίες:

α) Κάποτε ἕνας ἱερέας εἶχε μιὰ χαριτωμένη οἰκογένεια. Καλὴ πρεσβυτέρα, καλὰ παιδιά, καὶ πολὺ προσευχόμενος ὁ ἴδιος. Ἡ νύχτα τὸν εὔρισκε θρηνοῦντα καὶ εὐχόμενο ὑπὲρ ἐλεούντων, πενομένων, θλιβομένων, κακουχουμένων, ἐν θλίψεσιν, ἐν περιστάσεσιν ὄντων, ἐν νοσοκομείοις, ἐν φυλακαῖς, πλημμυροπαθῶν, σεισμοπλήκτων, ἀλκοολικῶν, ἀνέργων, πασχόντων ἀπὸ ψυχολογικὰ προβλήματα, ψυχονευρωτικὲς καταστάσεις, ναρκωτικά, ὀρφανῶν, χηρῶν, χρεωκοπημένων, διαζευγμένων, ἀπίστων, προσφύγων, στρατευμένων, προσκυνητῶν, δαιμονισμένων, ἀναπήρων, νοητικῶς καθυστερημένων, ὁμολογούντων, πλανημένων, καλλιτεχνῶν, γειτόνων, ἐκκλησιαζομένων, ἐορταζόντων, κατασκηνωτῶν, νοσηλευτῶν, κατηχητῶν, συστρατιωτῶν του, συμμαθητῶν καὶ συμφοιτητῶν του. Ὅλες αὐτὲς οἱ κατηγορίες περνάγαν μέσα ἀπὸ τὴν καρδιά του. Κοιμόταν κάποιες ὥρες καὶ τὸ ξημέρωμα τὸν εὔρισκε πάλι στὸ γονάτισμα. Ὅλη τὴν ἡμέρα μετὰ τὴν ἀφιέρωνε στὴ διακονία τοῦ πλησίον. Σὰν τὴν μελισσοῦλα ἔτρεχε, πετοῦσε ἀπὸ πρόβλημα σὲ πρόβλημα. Πολλὲς φορὲς κρυφὰ μέσῳ ἄλλων. Νὰ στηρίξει, νὰ ἐπισκεφτεῖ, νὰ νουθετήσῃ, νὰ ἐνισχύσῃ οἰκονομικά, νὰ δανειστεῖ γιὰ νὰ διευκολύνῃ, νά, νά, νά.... Πολλὲς φορὲς ὀφθαλμοφανῶς ἀλλοιωνόταν στὴ θεία Λειτουργία. Τὸν φθονοῦσαν οἱ συνεφημέριοί του καὶ τὸν θεάτριζαν. Τσιμουδιὰ ὁ παπᾶς. Ἀξιώθηκε νὰ κοιμηθεῖ στὸ κελάκι του, ὅπου καὶ τὸν βρῆκε ὁ γιός του σὲ στάση προσευχῆς ἐνῶ ἕνα ὑπερκόσμιο φῶς ξεχυνόταν ἀπὸ τὸ εἰκόνισμα τοῦ Χριστοῦ μπροστά του, κατὰ διήγηση τῶν παρευρισκομένων. Τὸ ὄνομά του; Σημειώσατε: π. Νικόλαος Πέττας, Πάτρα.

β) Ὅταν κάποιος παπούλης ἀρρώστησε ἀπὸ καρκῖνο στὸ στομάχι, ἦταν πολὺ σοβαρὰ καὶ μετὰ ἀπόπολύωρη ἐπέμβαση, λίγο πρὶν ἀποβιώσῃ, βρισκόταν σὲ ἡμικωματώδη κατάσταση. Εἶναι γνωστὸ πῶς ὅταν ὁ ἄνθρωπος βρίσκεται σὲ μία τέτοια κατάσταση, πολλὰ ἀπωθημένα βιώματα καὶ ψυχικὰ περιεχόμενα ἔρχονται στὴν ἐπιφάνεια. Ἀκόμη κι ὅταν ἡ συνείδηση εἶναι σὲ λήθαργο ἢ ψυχὴ ἀγρυπνεῖ καὶ πολλοὶ

"θησαυροὶ" ἀκούγονται. Ἔχει τύχει πχ νὰ ἀκούγονται ἄσχημες βωμολοχίες ἀπὸ ἀνθρώπους κατὰ τὰ ἄλλα ἐνάρετους. Ὁ παπᾶς αὐτὸς εἶχε φήμη ἀριστοῦ πνευματικοῦ καὶ φιλεύσπλαχνου, ἐλεήμονος ἀνθρώπου. Ὅταν λοιπὸν ἄρχισε ποῦ καὶ ποῦ τὸ παραμιλητὸ κοντὰ στὴν ἡμέρα τοῦ θανάτου του, μαζεύτηκαν πνευματικά του τέκνα γύρω του νὰ ἀκούσουν τί ἔλεγε. Καὶ ἄκουσαν: "Δὸς του, δὸς του χρήματα, φουκαρᾶς εἶναι, δὸς του"! Μὲ ἐπιμονὴ μάλιστα. Μετ' ἐπιτάσεως. Ἡ ἀρετὴ τῆς ἐλεημοσύνης ἤδη συμμαρτυροῦσε γι' αὐτὸν τὸν ἱερέα ἐνώπιον τοῦ Κυρίου τῶν πενήτων, ὅπου μετὰ ἀπὸ λίγο ἀπῆλθε. Τὸ ὄνομά του; Σημειώσατε: π. Ἐπιφάνιος Θεοδωρόπουλος.

Σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν ὑπομονή Σας!